

Brasil, el carnaval de la democràcia

Tancredo Neves, primer president civil des de 1964

«**U**na vegada president, democratitzareu l'exèrcit?» preguntà fa unes setmanes un periodista estranger al nou president brasiler. I Tancredo Neves va respondre: «no serà necessari, perquè l'exèrcit és ja democràtic». Tant de bo fos aquesta l'autèntica solució al llarg procés cap a la democràcia al Brasil. El país més gran i poblat de l'Amèrica Llatina tria un president democràtic, que succeeix cinc presidents militars des del colp d'estat contra Joao Oulart el 1964.

S'ha de recordar en aquests moments democràtics com la dictadura militar brasiler és la que creà escola a tot Amèrica Llatina i la que començà amb la bruta problemàtica de la tortura com a sistema i de les desaparicions. Semblava impossible que un país com Brasil pogués evolucionar cap a la democràcia per iniciativa dels mateixos dictadors militars, però el procés iniciat l'any 78, que els militars volien controlar fins a les darreres conseqüències, se'ls ha capgirat en contra.

Ja en les eleccions de 1982 es comprovà la força de l'àmplia oposició, que passà de ser tolerada a ser respectada. Tota la campanya dels dos darrers anys en favor de les eleccions «dretas» a la presidència de la república ha acabat de conformar una

ves en aquest carnaval del canvi a la brasiler. L'aliança heteroclítica del multipartit que és el PM-DB (Partit del Moviment Democràtic Brasiler), on hi ha representats des de sectors marxistes radicals fins a la dreta conservadora, n'és la primera. L'equilibri que haurà de mantenir Neves entre les diverses faccions pot ser una doll d'instabilitat,

el nou president ja ha parlat d'un bloqueig de preus i, especialment, d'un pacte social semblant als Pactes de la Moncloa.

La tercera dificultat de Neves, un problema també urgent per la pressió popular, és la nova articulació política que cal donar a la democràcia brasiler. Hi ha previstes eleccions legislatives per al 1986, de les quals sortirà una nova assemblea constituent i on, probablement, es determinarà les eleccions directes per a la presidència de la república. Hi ha molts candidats a aquesta presidència, que, de moment, han donat suport a l'hàbil polític de 74 anys, però que poden demanar-li aviat la retirada, amb la convocatòria de les «dretas ja».

En l'evolució del procés democràtic pareix també molt important la constitució ja iniciada sobre el lideratge de Lionel Brizzola, d'un gran partit de coalició de l'esquerra, que obligaria centre i dreta a consolidar també les seves organitzacions, avançant-se cap a un model polític no només determinat pels interessos personals i caciquils.

«Mudi Brazil», Brasil canvia. Aquest és el lema que, des de 1978, se sent i s'apodera amb força de la realitat brasiler. El procés hi ha estat massa lent fins ara, comparant-lo, per exemple, amb la veïna Argentina. Esperem, però, que després del fracàs econòmic de les diferents dictadures militars, i a través de l'acció consensuada dels grups aliats que han donat la victòria a Neves, no tornarà a aquella gran nació cap dictadura que n'amague la important història i l'actualitat, en l'evolució de la situació política de Llatinoamèrica cap a la democràcia.

«Dretas ja», un clam unànime al Brasil des de fa anys

irresistible onada popular, que ha obligat el president militar Figueredo a anar retirant discretament els militars durs i feixistes dels llocs de comandament.

El colp d'estat militar no és ja ara el perill més immediat per a la encara imperfecta democràcia brasiler. La humiliació que ha patit el candidat oficialista Maluf és un avís que han sabut recollir els mitjans castrenses, i la victòria de Tancredo Neves significa la definitiva superació de la hipoteca militar i l'inici d'una difícil transició democràtica.

Tres principals dificultats haurà d'enfrontar Ne-

que no permeti d'enfrontar els dos grans problemes de l'autèntic procés democràtic que ara s'inicia.

La segona dificultat i primer problema del país és la situació econòmica, amb una inflació que continua sent superior, de fa molts anys, al 200 per 100 anual. Com a rerefons, hi ha la gran impossibilitat d'enfrontar amb èxit, a la curta, la lluita contra la misèria, ja que el brutal deute extern, de cent deu mil milions de dòlars, treu tota possibilitat d'una política econòmica ajustada a la realitat de la misèria.

És en aquesta línia que